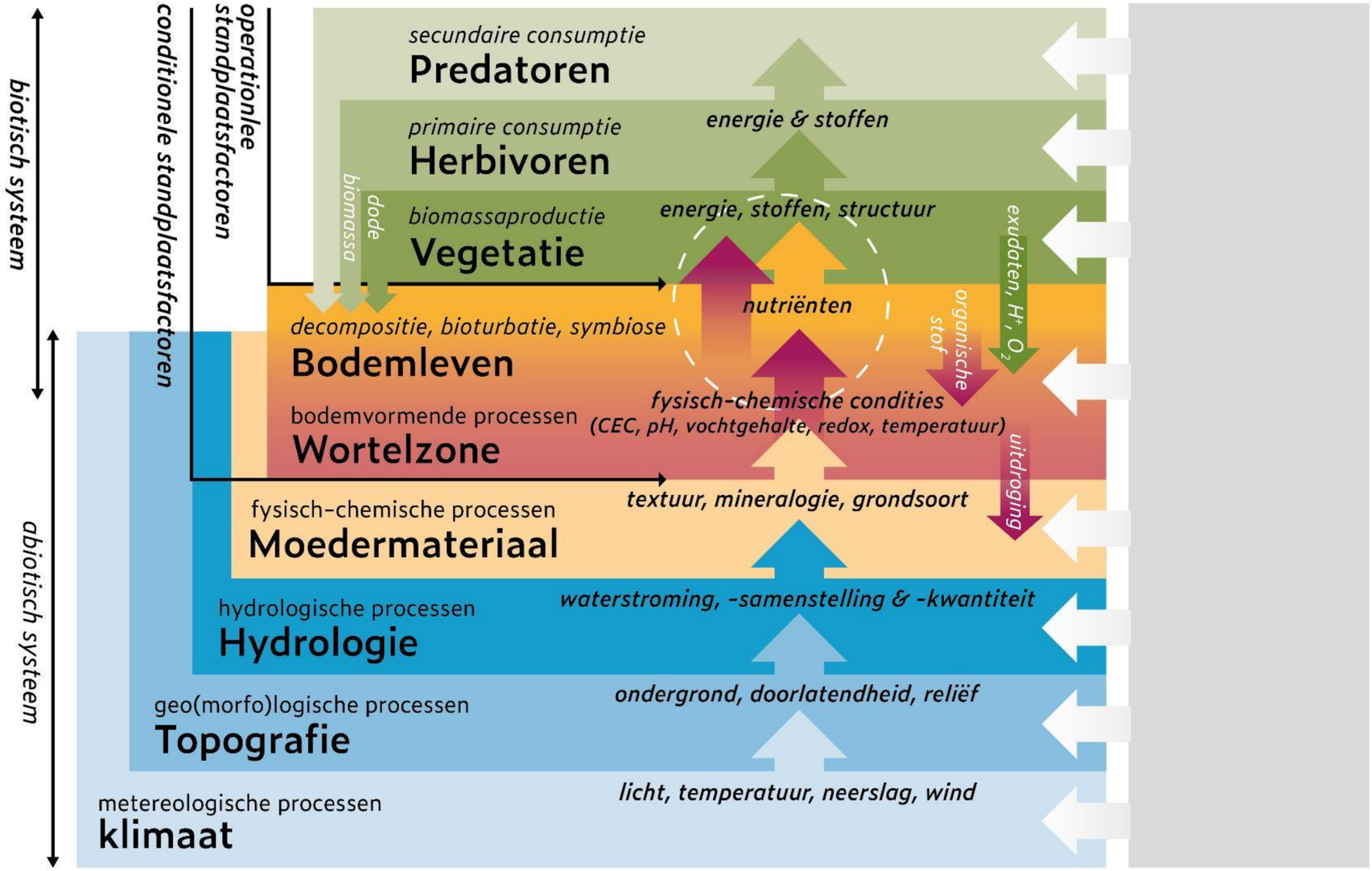
ARK REWILDING NEDERLAND

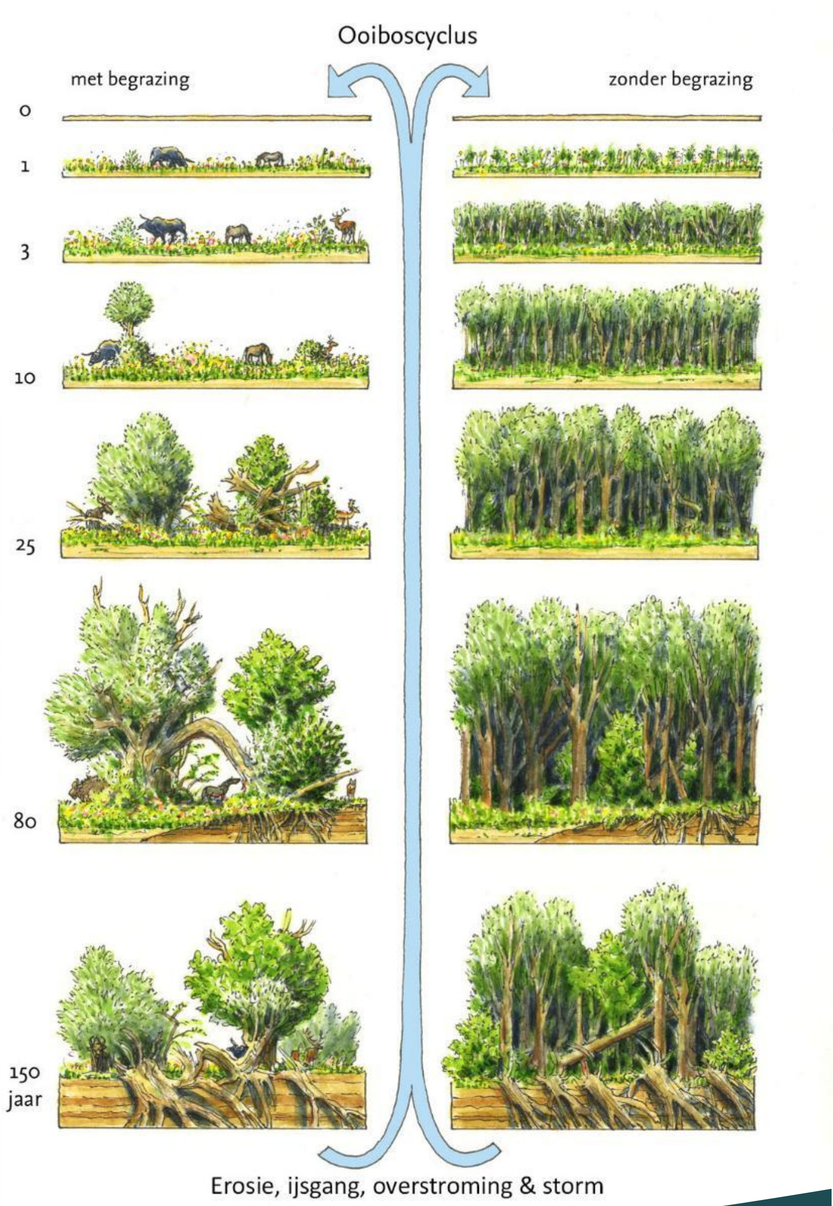
Natuurlijke begrazing in de praktijk

Natuurlijke processen hebben de huidige biodiversiteit gemaakt

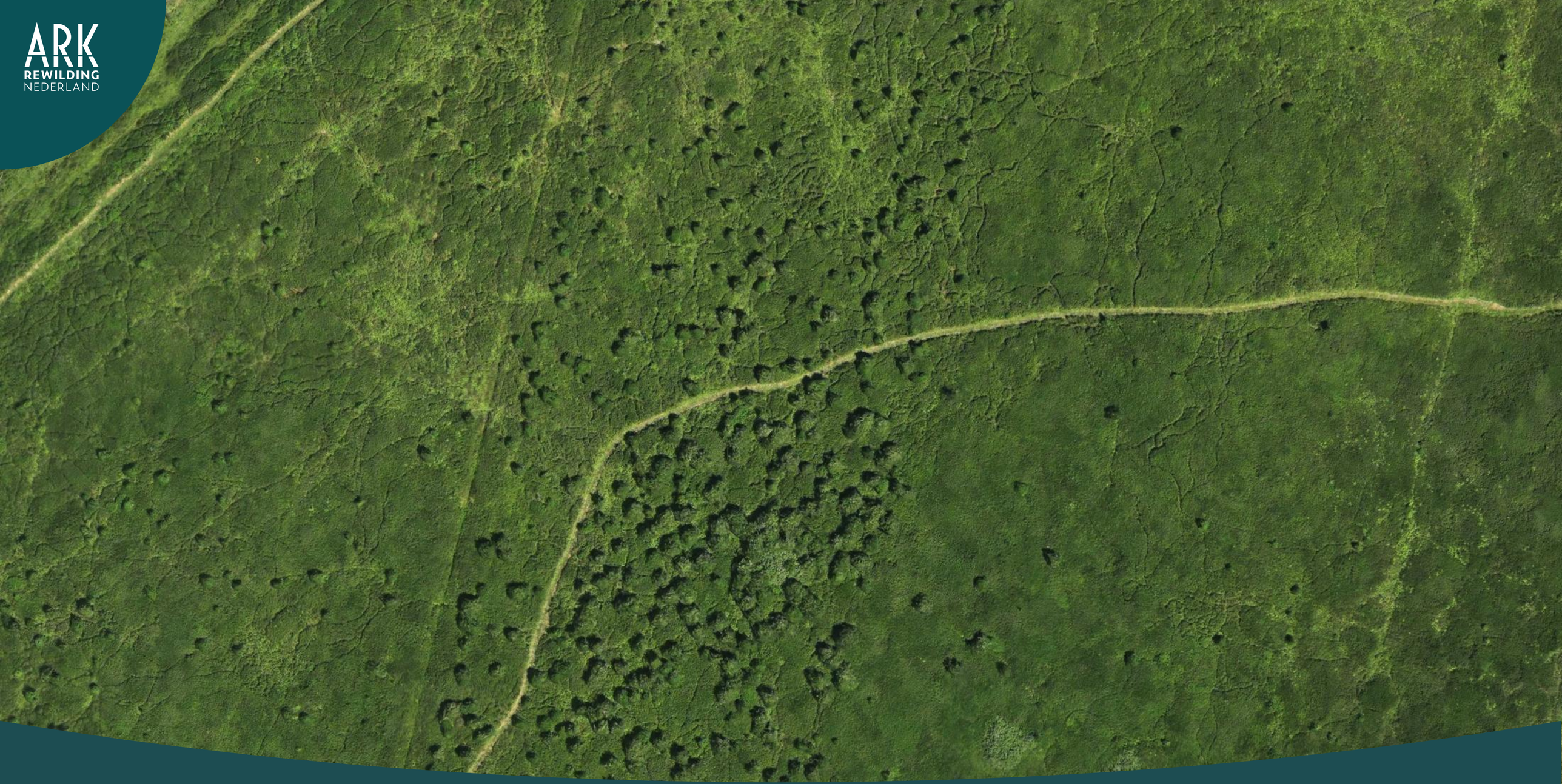

Ooibos-reset door riviererosie

De Staart in 2003

Spontane opslag van bomen en struiken

Spontane opslag van bomen en struiken

ARK REWILDING NEDERLAND

Spontane opslag van bomen en struiken

ARK REWILDING NEDERLAND

Ruim 35 jaar laat ARK zien dat rewilding werkt

ARK
REWILDING
NEDERLAND

Mozaïeklandschappen ontstaan

ARK REWILDING NEDERLAND

Vol vogels, bloemen en insecten

ARK
REWILDING
NEDERLAND

Toegankelijk voor mensen

ARK REWILDING NEDERLAND

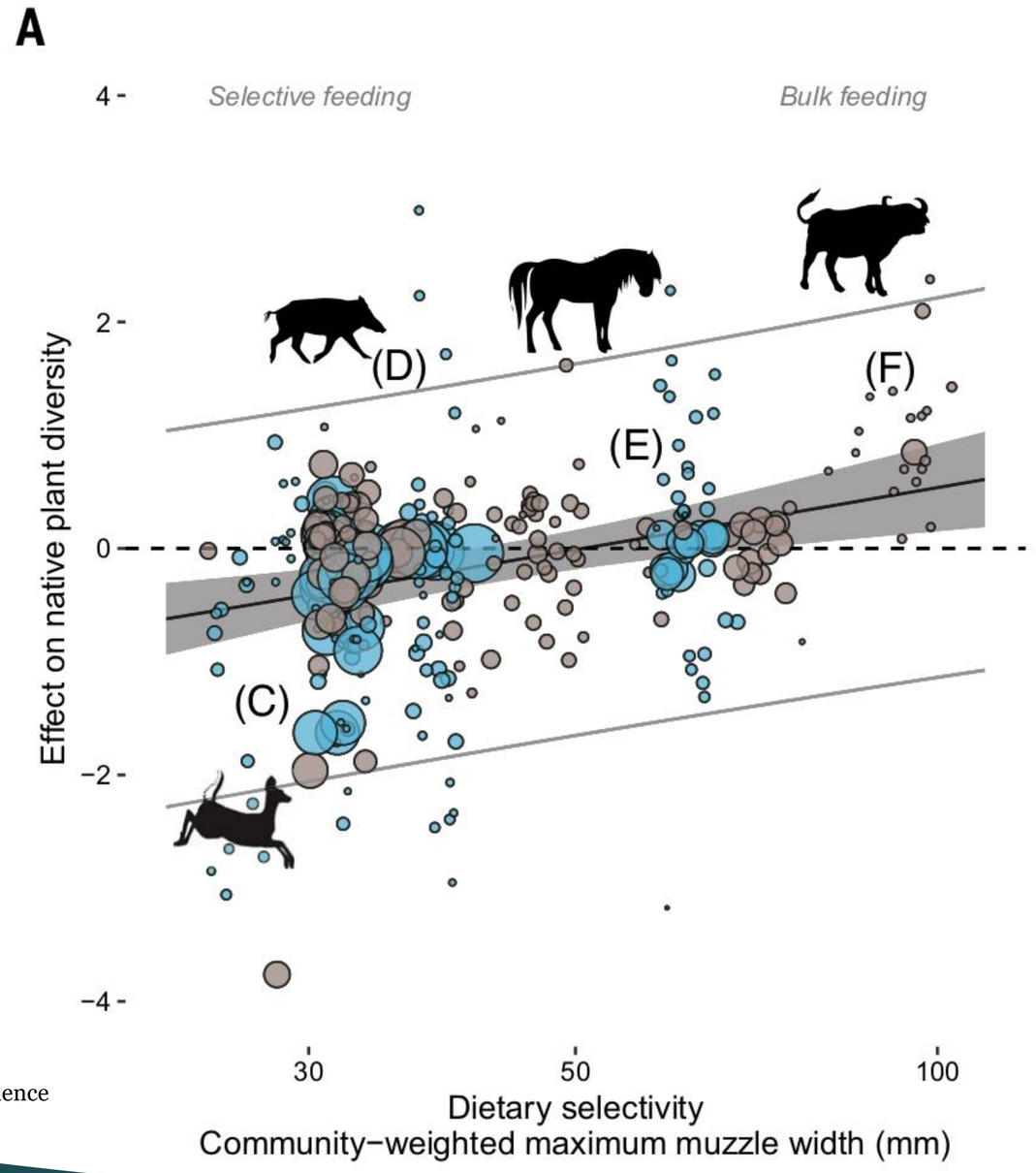

Grote grazers eten veel gras en stimuleren bloemen

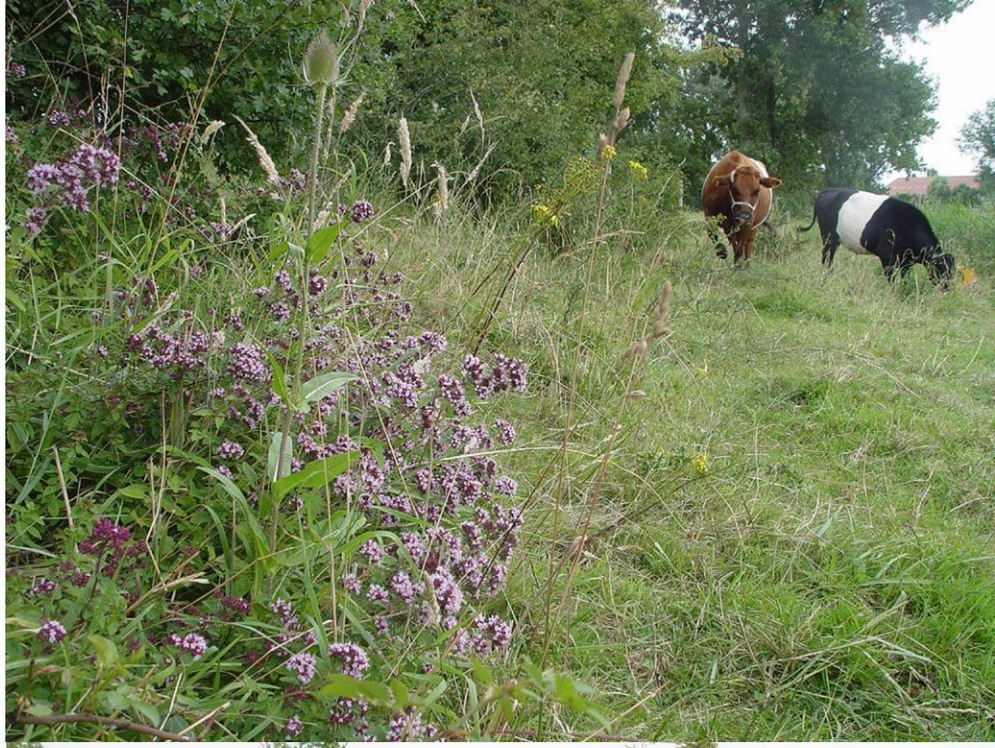
ARK REWILDING NEDERLAND

Schapen, reeën en herten eten de bloemen juist op

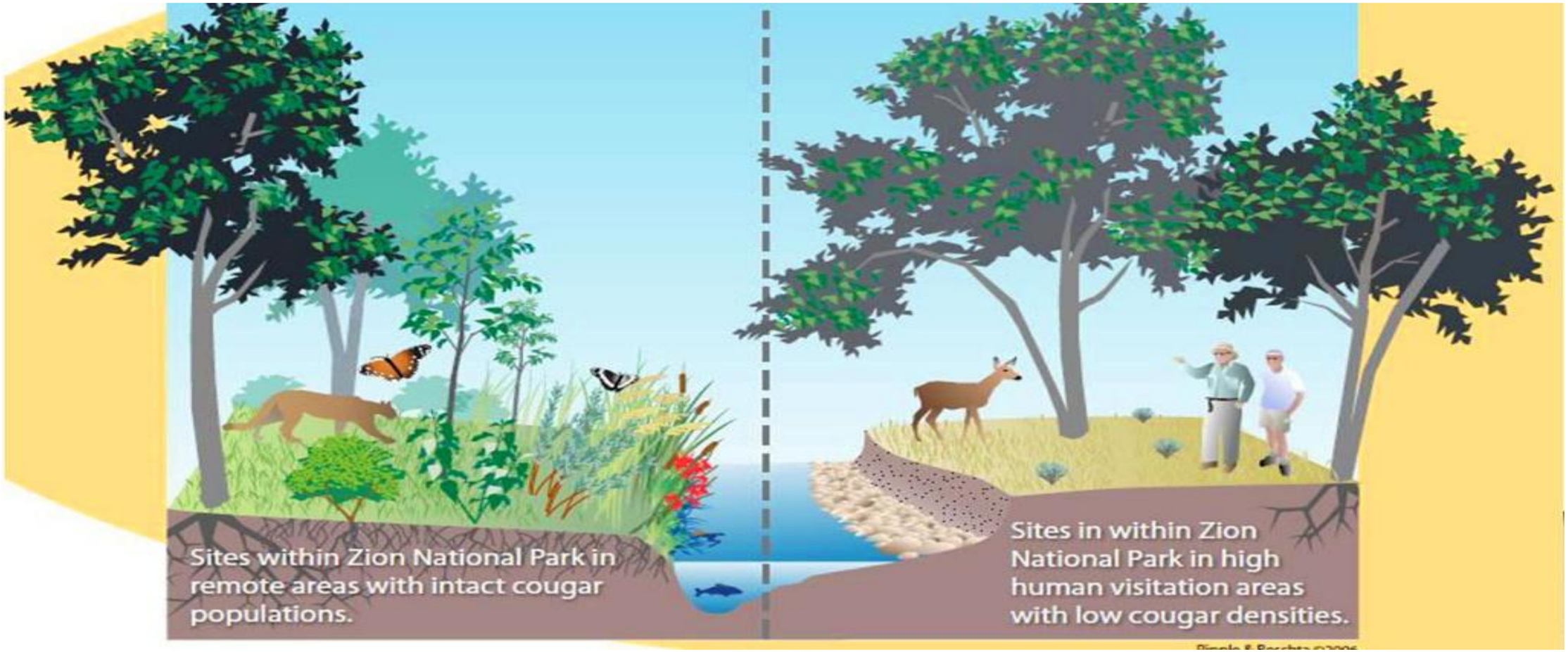

Lundgren et al. (2024) Science

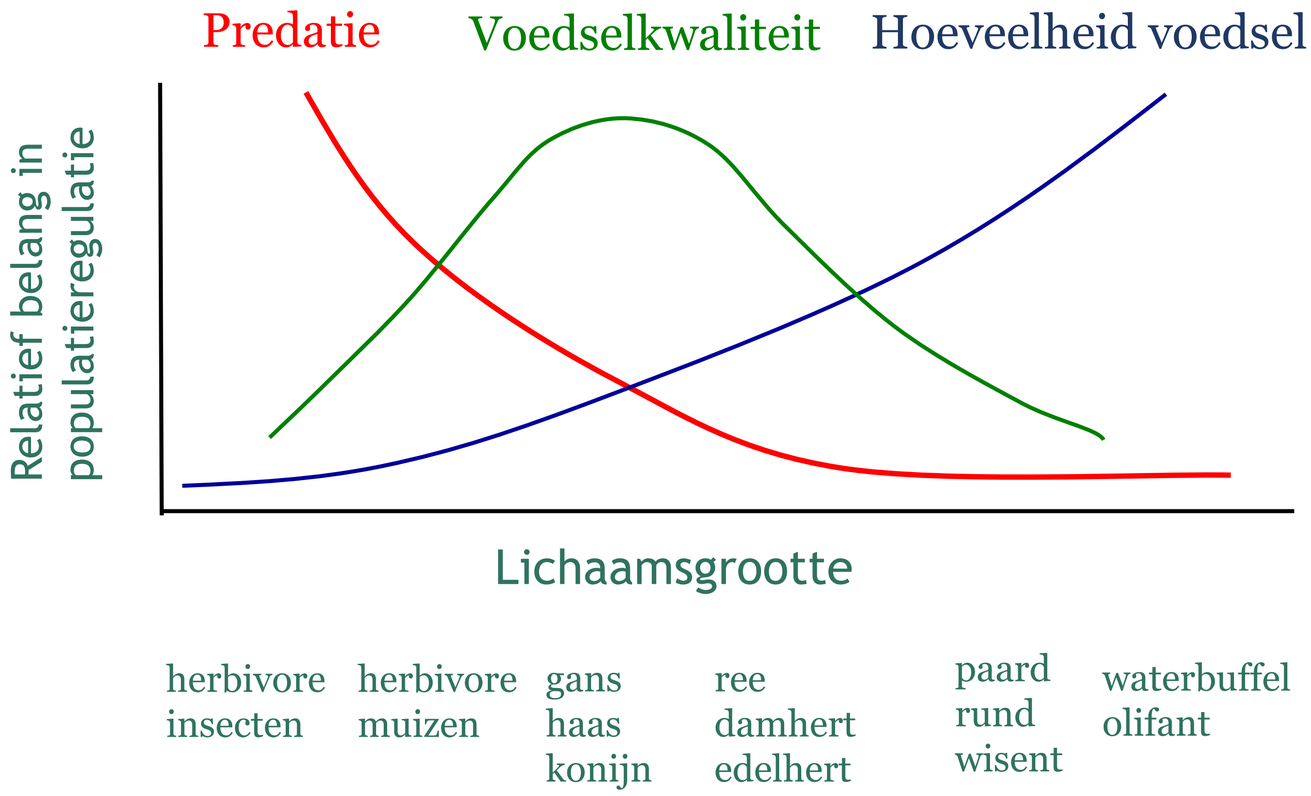
Grote grazers stimuleren bloemen, middelgrote eten ze op

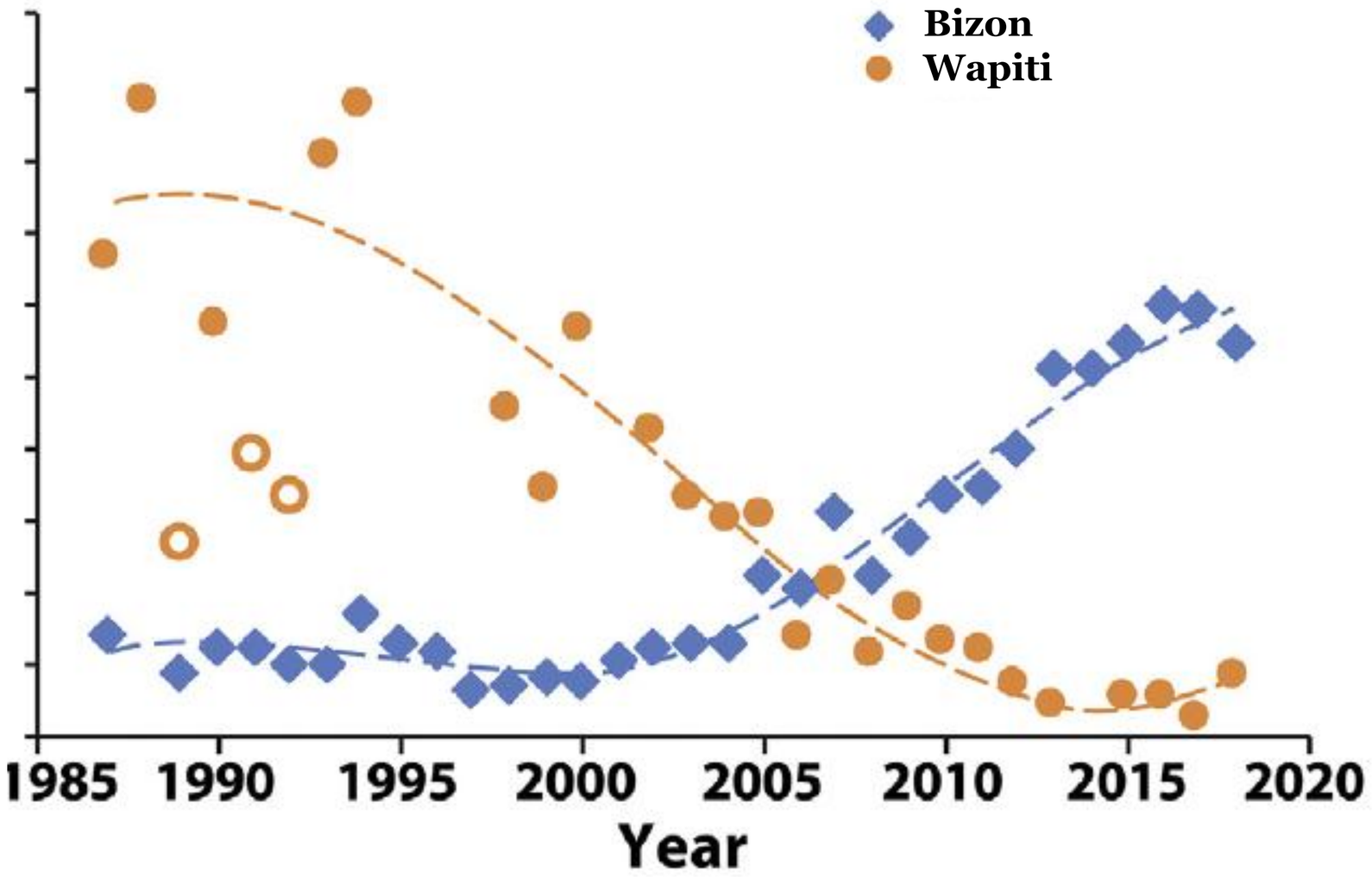
Toppredatoren spelen een belangrijke rol

Wat reguleert een populatie grazers?

Naar Hopcraft, Olff & Sinclair (2009) Trends Ecol. Evol.

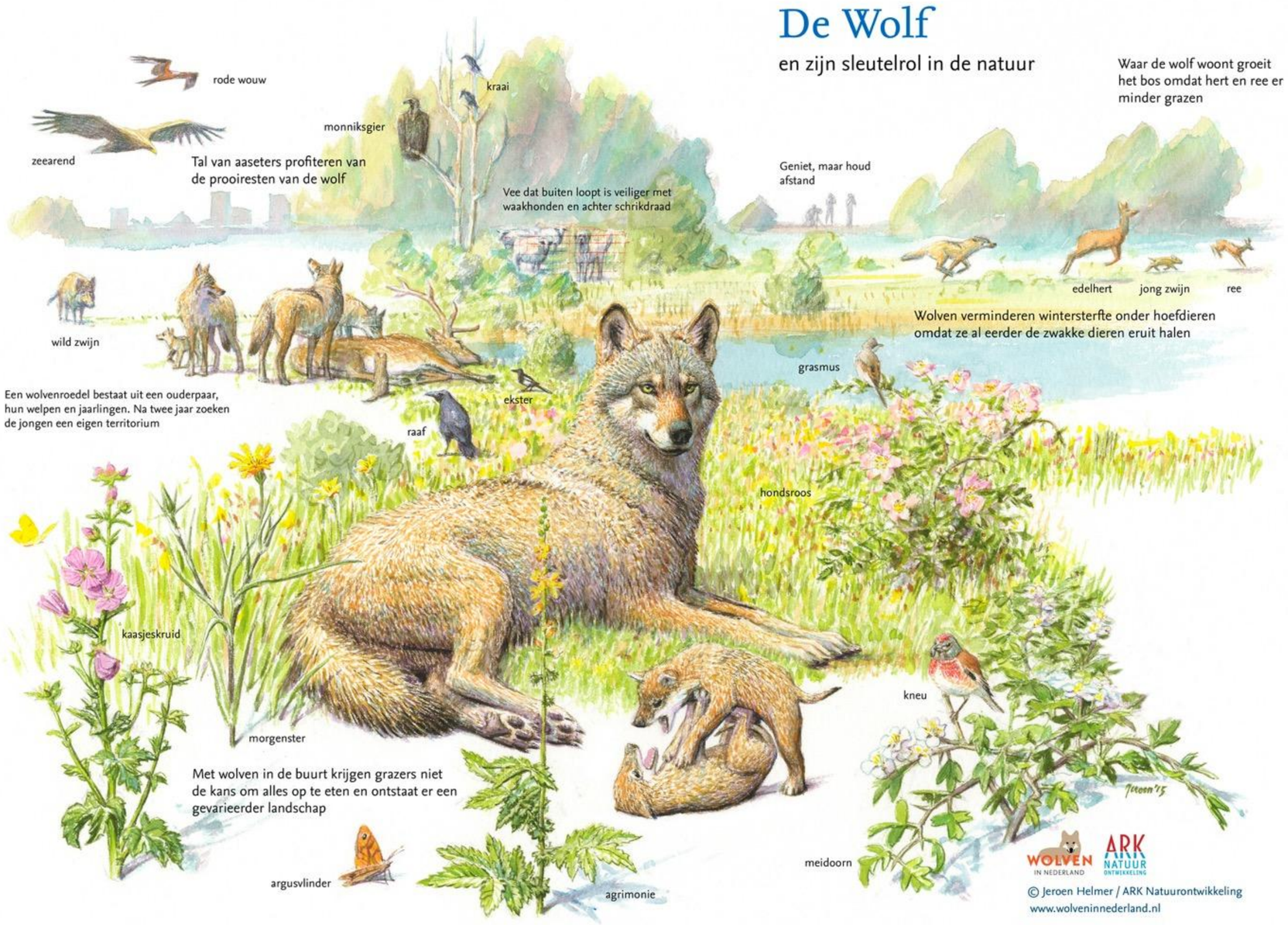

Predatie houdt kleinere grazers in toom en biedt ruimte aan de grotere

Beschta et al. 2020

Toppredatoren verschuiven de begrazing van herten naar grote grazers

Predatoren spelen een sleutelrol in een landschap vol herbivoren

Verlies van biodiversiteit en landschapsstructuur, kaal

Overbegraasd

Hoge biodiversiteit

‘s Zomers een overvloed aan voedsel

Plantenbloei en zaadzetting

In de herfst verdorde vegetatie vol zaden

Onderbegraasd

Geen zichtbaar effect, ‘homeopathisch’

Verstruiking en verbossing

Natuurlijke dichtheid grazers

- Op rijke klei of leem: 1 grazer per hectare
- In rivier- en beekdalen: 1 grazer per 2–3 hectare
- Op heide en in de duinen: 1 grazer per 10–30 hectare

Natuurlijke dichtheden

- Open grasland op rijke kleigrond
- Halfopen bos daar tussenin
- Bos domineert op arme zandgrond

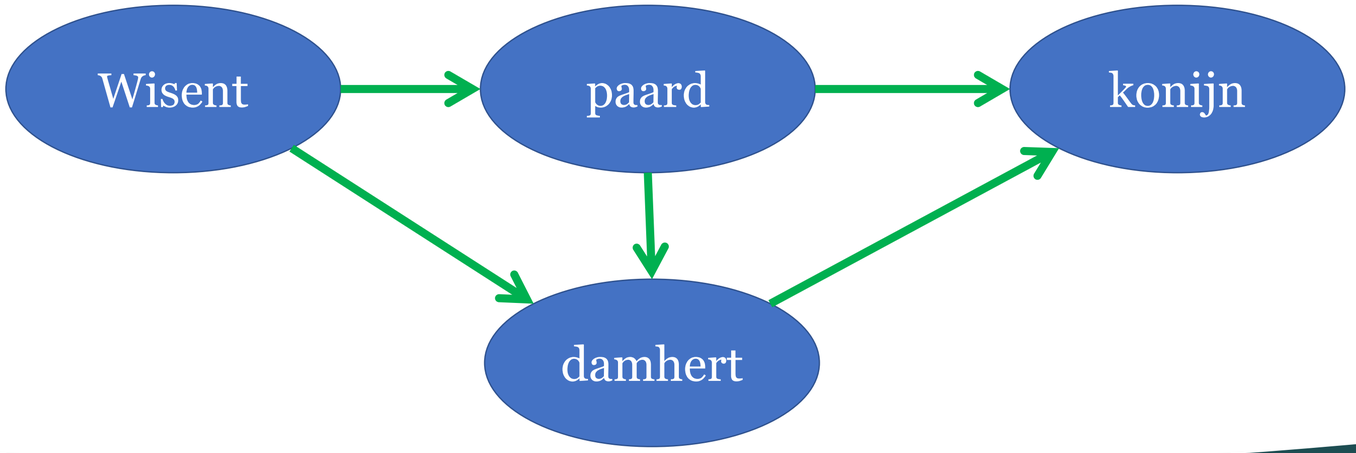
Bodemvruchtbaarheid bepaalt graasdruk en beïnvloed zo de vegetatie

Grote herbivoren verbeteren het landschap voor kleinere

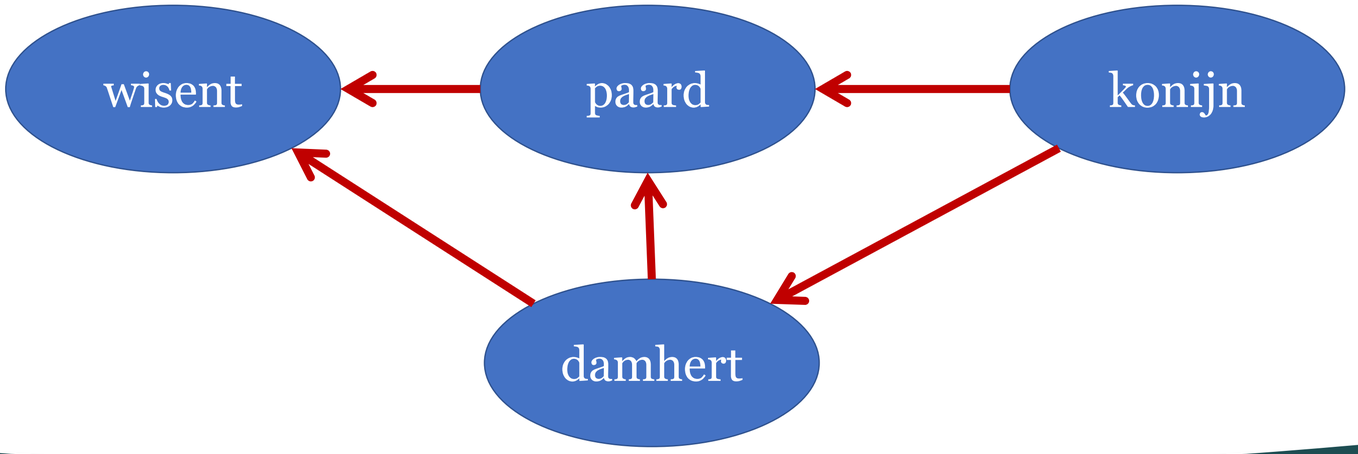

Facilitatie gaat van grote grazers naar kleine (b.v. in de duinen)

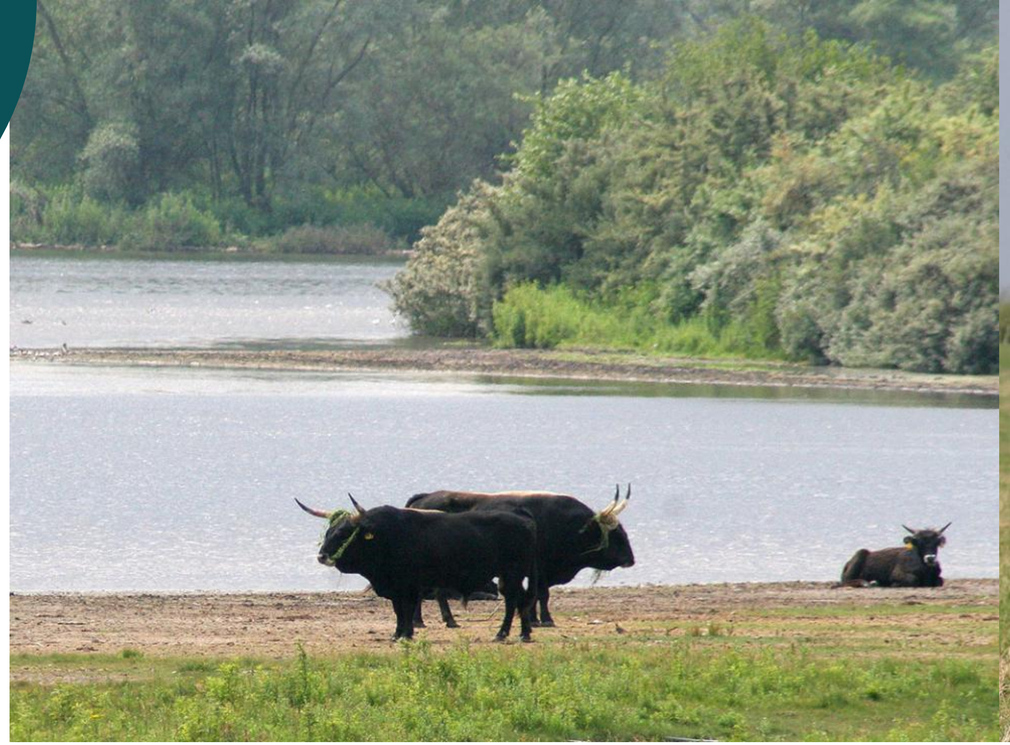

Concurrentie gaat juist van klein naar groot

ARK REWILDING NEDERLAND

Natuurlijke Begrazing

- Inteeltvermijding
- Gevarieerder terreingebruik
- Groter effect op het landschap
- Veiliger voor bezoekers

Natuurlijke competitie

ARK REWILDING NEDERLAND

Biodiversiteit profiteert van competitie

ARK REWILDING NEDERLAND

Stierenkuilen en zandbaden, in kleinschalig mozaïek verbonden door wissels

ARK REWILDING NEDERLAND

zandbaden herstellen het mozaïeklandschap in de duinen

ARK REWILDING NEDERLAND

Grote grazers maken kiemplekken

Bodemwoeling is essentieel

ARK REWILDING NEDERLAND

Rondlopende grote herbivoren verspreiden zaden

Gezonde, gifvrije mest zit vol leven en voedt de mineralenkringloop

Co-evolutie

Natuurlijke processen vergroten de heterogeniteit en daarmee de biodiversiteit

ARK REWILDING NEDERLAND

Meer bloemen door betreding en zaadtransport grote herbivoren

Van grasland, naar kruidenland

Meer bloemen door betreding en zaadtransport grote herbivoren

Zorgt al die dynamiek niet voor meer exoten?

Gemaaide populatie reuzenberenklauw

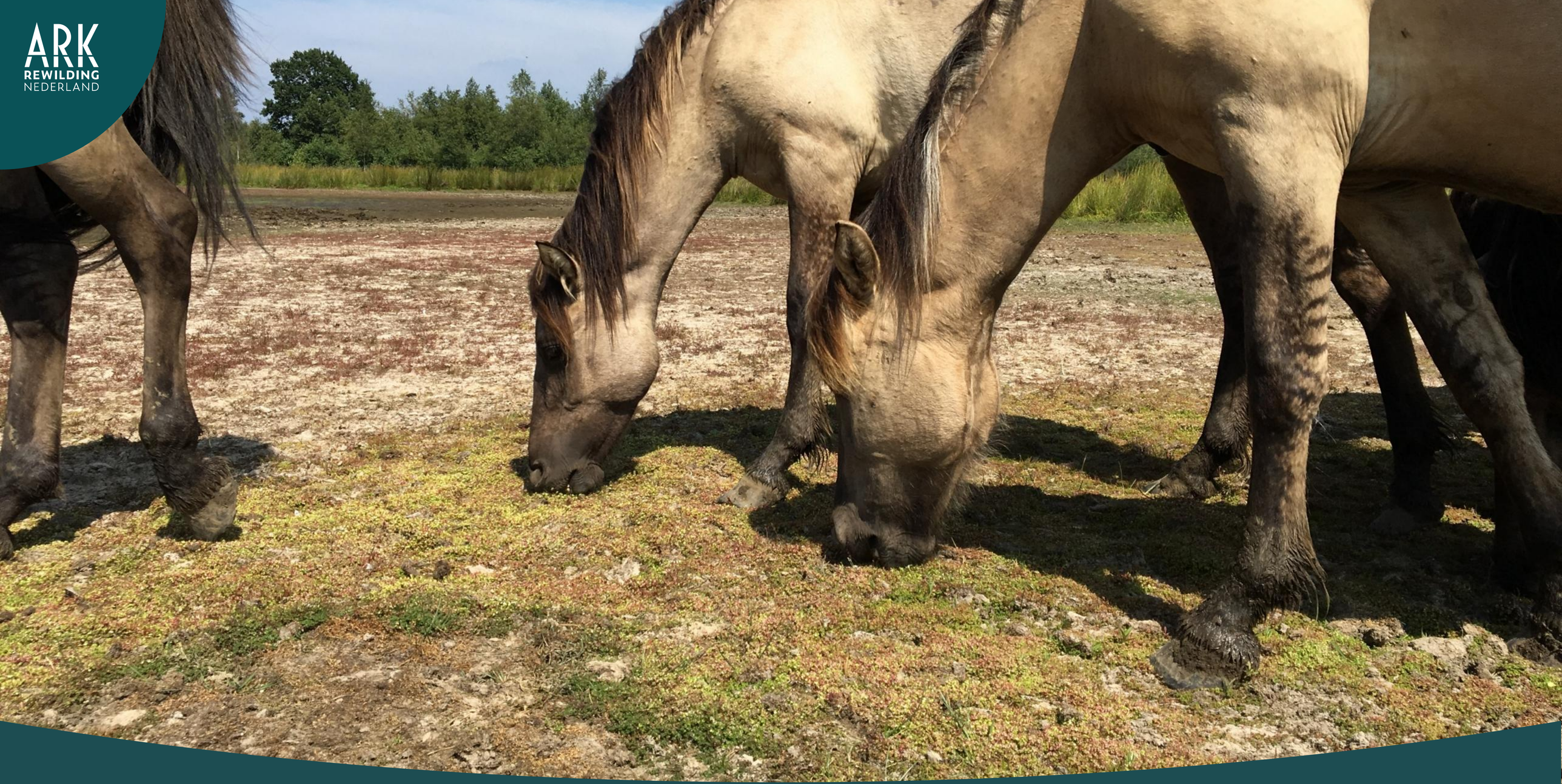
ARK REWILDING NEDERLAND

Reuzenberenklauw wordt door alle herkauwers opgegeten

Koniks, zwijnen en ganzen eten watercrassula

ARK REWILDING NEDERLAND

Wisenten snoeien en schillen Amerikaanse vogelkers

ARK REWILDING NEDERLAND

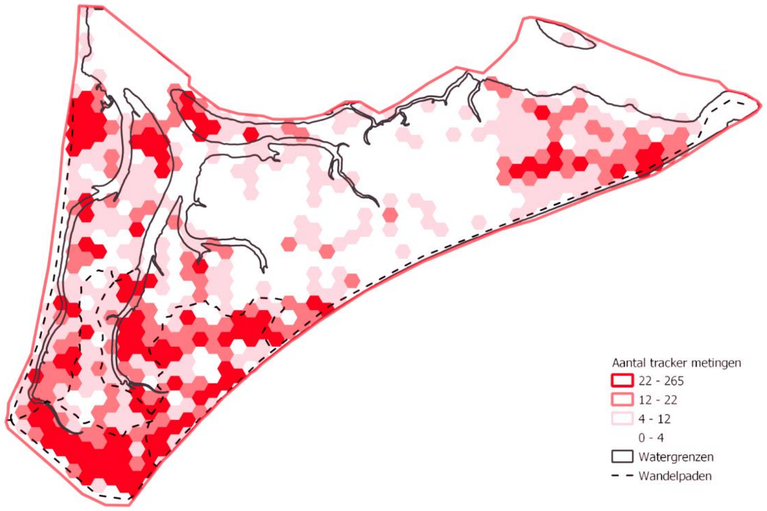

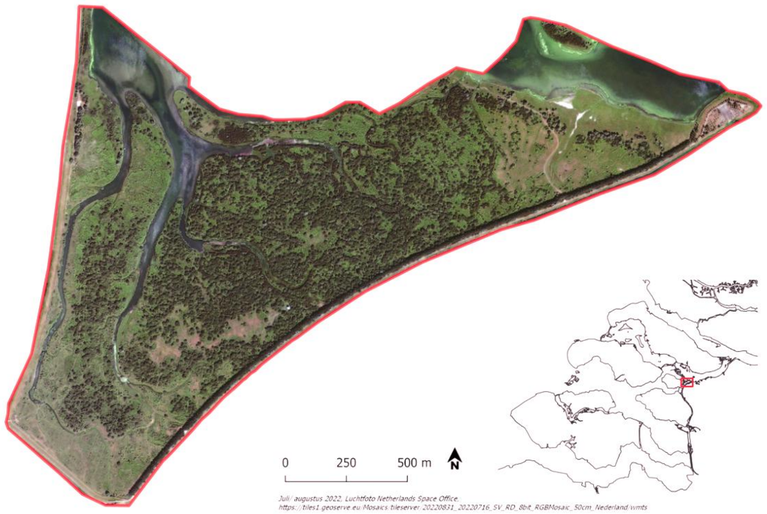

Waarom begrazing met wisent, paard en rund samen?

Spreidingskaart Rode Geus

Studiegebied Slikken van de Heen

Wisent of rund?

Paard en wisent

- 2 Soorten herbivoren gebruiken meer van een gebied

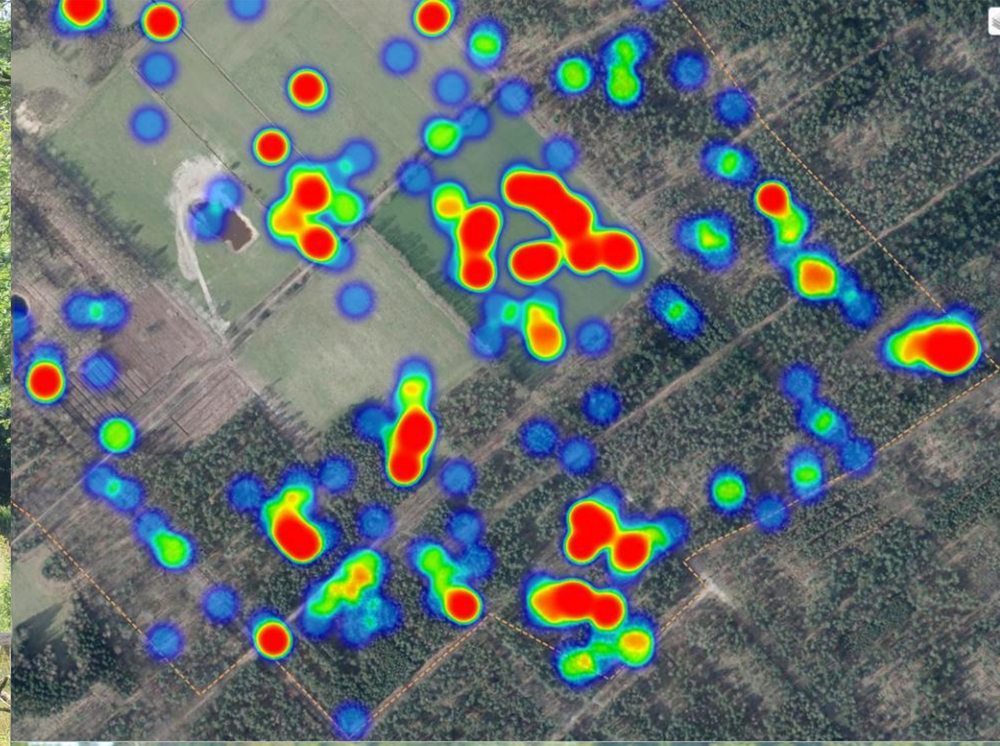

ARK REWILDING NEDERLAND

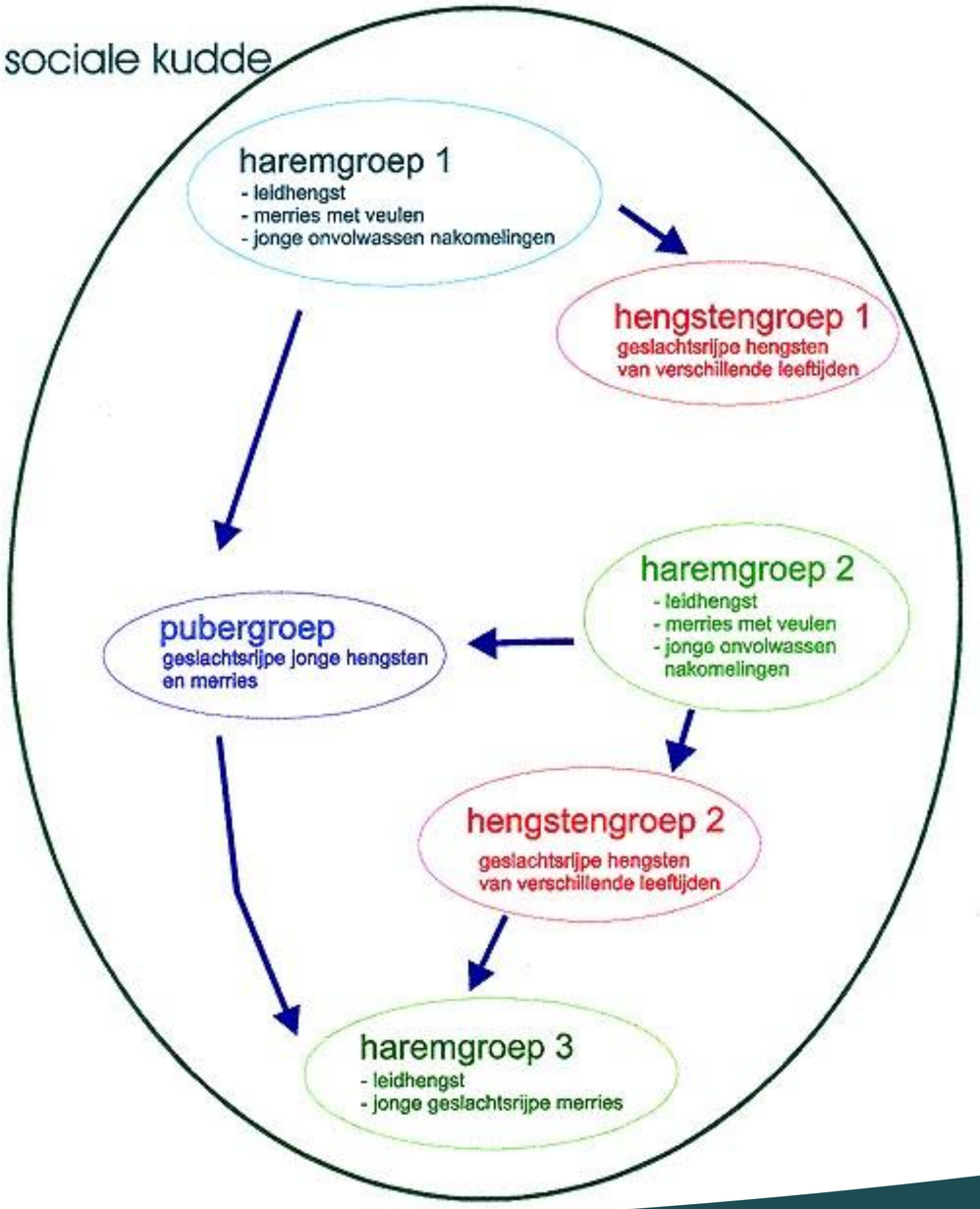
Wisent prefereert open bos om te schuilen, grazen en snoeien

Grote grazers zijn kuddedieren

- Haremgroepen met een of meer hengsten
- Hengstengroep met jonge hengsten
- Vrijgezelle hengsten
- Tijdelijke pubergroep

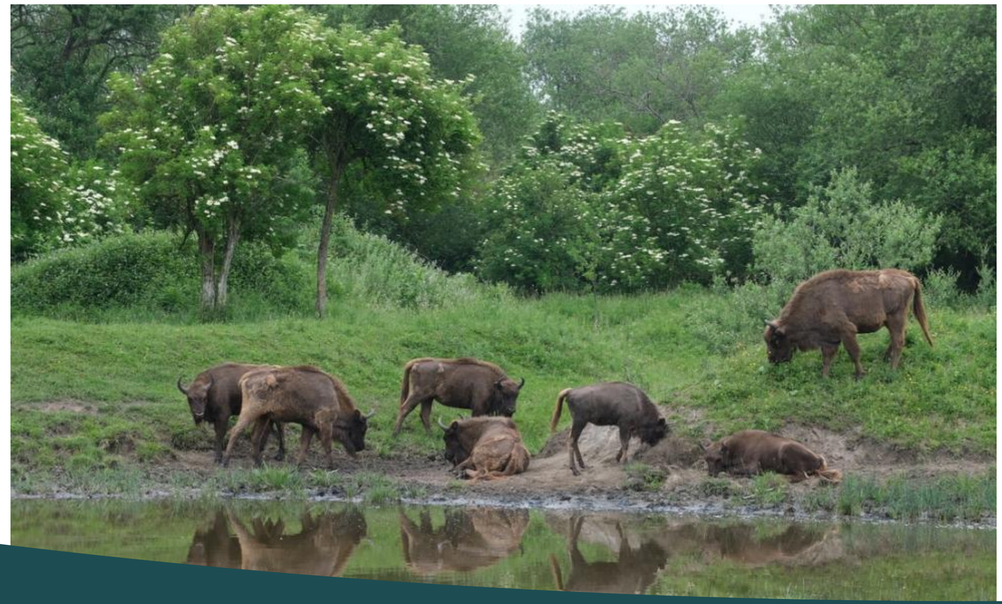

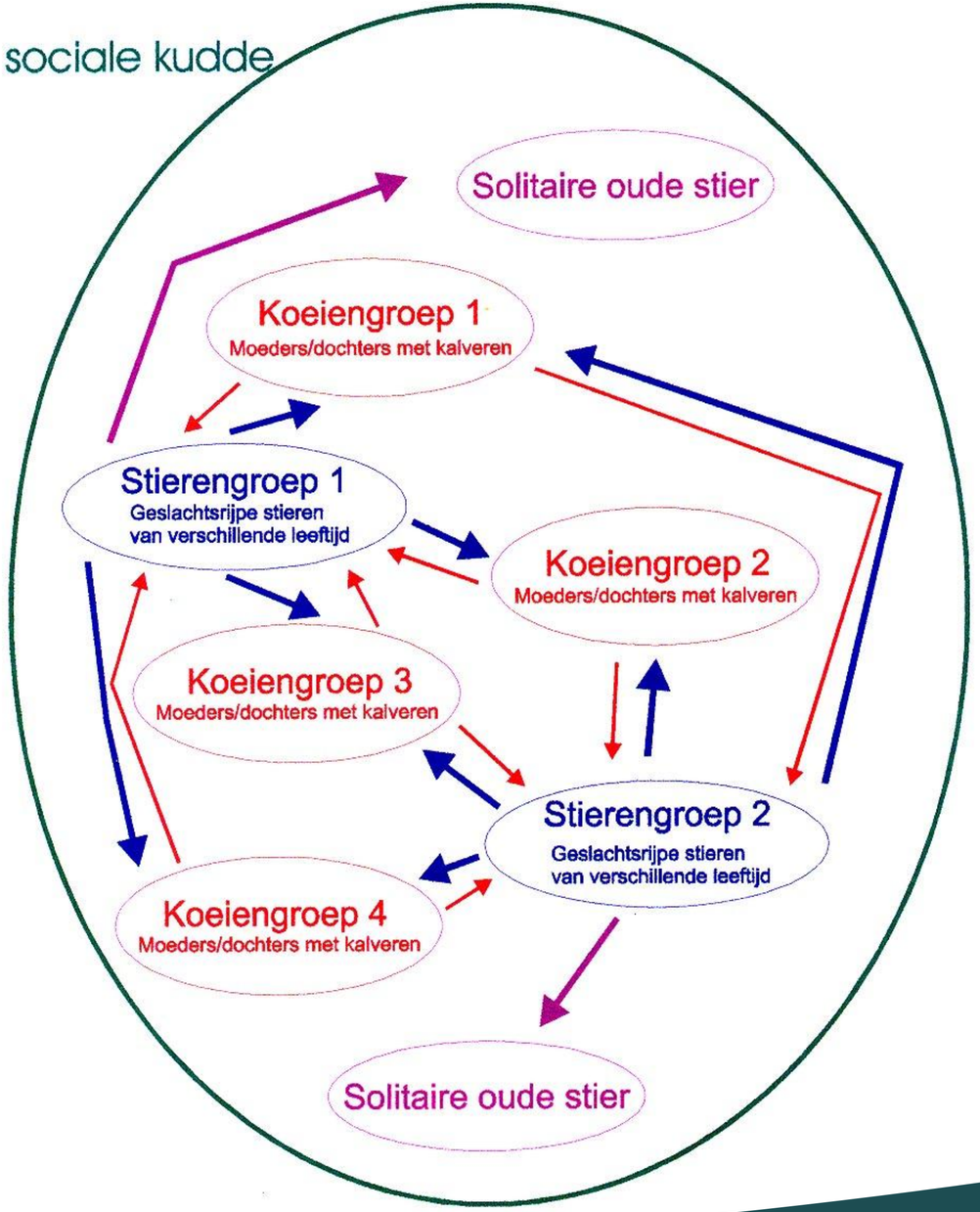
Natuurlijke sociale kudde wildlevende paarden

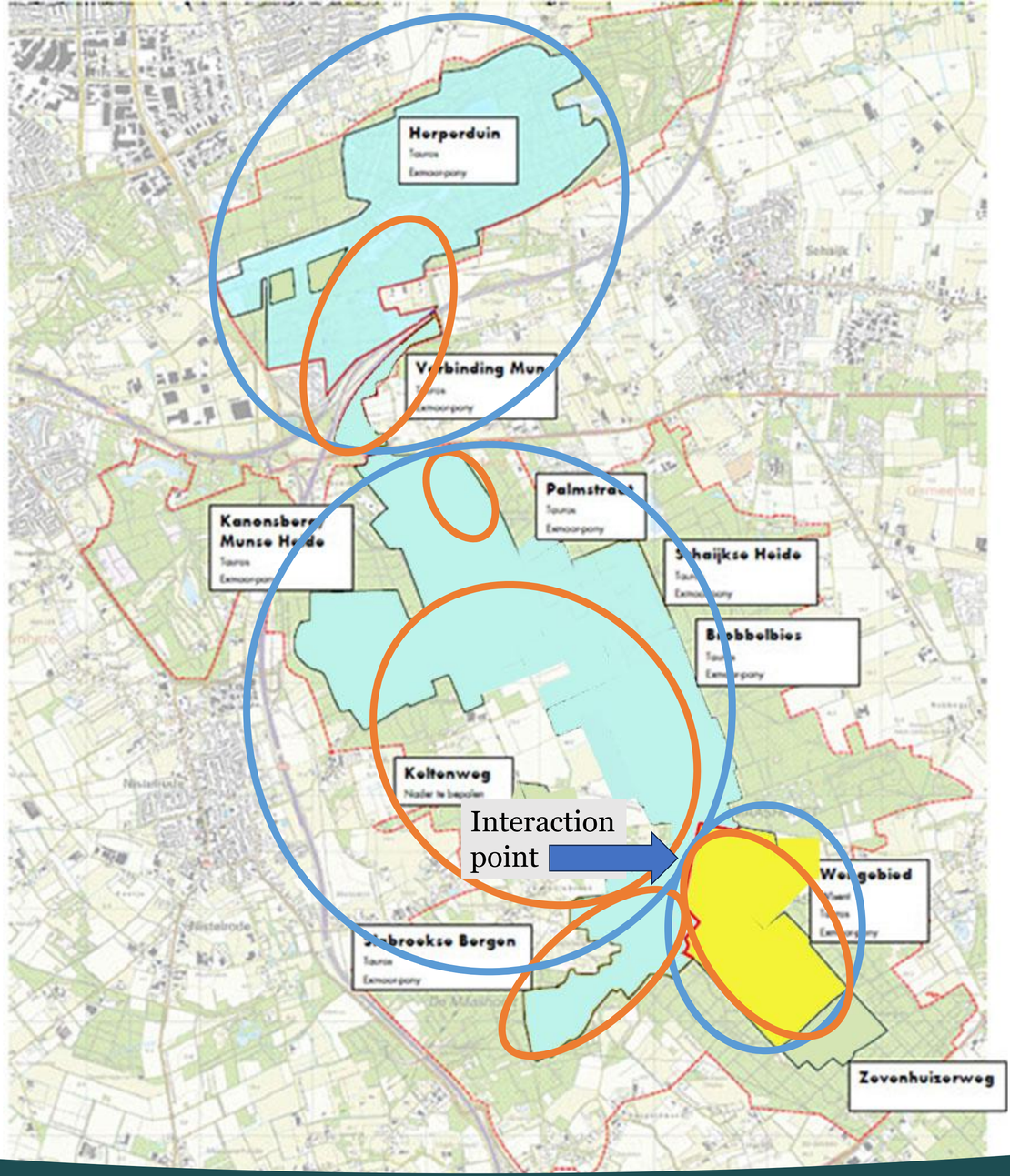
Leidhengsten houden hun harem bij elkaar

- Grote koeiengroep met hun nageslacht
- 3-jarige stiertjes vertrekken
- Kleine stierengroepjes
- Solitaire oude stieren

Natuurlijke sociale kudde runderen, waterbuffels en wisenten

En stierengroepen

Een raster tussen groepen zorgt voor conflicten

Wat vraagt dit van de beheerder?

ARK REWILDING NEDERLAND

Ga het gesprek aan over welzijn en natuurlijkheid

Grote groepen paarden worden gevangen in gescheiden compartimenten

Ook bij het transport

ARK
REWILDING
NEDERLAND

